

Öğrenme Konulu Anketimizin Yorumu

1 Aralık 2006- 31 Ocak 2007 tarihleri arasında web sitemizde yayınlanan “Öğrenme” konulu anketimizi Sayın Prof. Dr. Aytaç Açıkalin yorumladı.

Prof. Dr. Açıkalin; BNGV web sitesini ziyaret edenlerin konu üzerinde duyarlıklarının ve ilgilerinin arttırılması amacına yönelik bu anketimizi yorumlarken, önerilen iki seçenekli maddeyi 336 kişinin cevaplamasını katılım olarak doyurucu bulduğunu belirtti.

Prof. Dr. Açıkalin; katılımcıların, yani oy verenlerin %41'inin “öğrenmeyi” bilmediklerini beyan etmiş olmalarını, onların eğitim yaşantılarını değerlendirmelerinin bir sonucu olarak görülebileceğini ifade etti.

Yorumun tamamına ve bu arada “öğrenme” konusundaki açıklayıcı bilgilere yazının devamında ulaşabilirsiniz.

BNGV olarak, katkıları için Sayın **Prof. Dr. Aytaç Açıkalin**'a teşekkürlerimizi sunarız.

ÖĞRENMEYİ BİLMEK ...

“Öğrenme” konusunda duyarlık ve ilginin arttırılması amacıyla Beyaz Nokta® Gelişim Vakfı web sitesinde tek sorulu bir anket düzenlenmiş ve “**öğrenmeyi biliyor musunuz?**” sorusu yöneltilmiştir.

Bu tek maddelik ve “**Evet**”-“**Hayır**” şeklindeki iki seçenekli soruyu web sitesi ziyaretçilerinden **336 kişi** cevaplamıştır. Ankete katılanların **%58'i (197 oy) “evet”** derken, **%41'i (139 oy)** ise “**hayır**” cevabı vermiştir. Bu katılım olarak doyurucudur, ancak cevaplayıcıların madde içeriği “**öğrenme**” kavramını nasıl bir içerikte algıladıkları ve yorumladıkları bilinmemektedir.

Fakat **% 41'inin “öğrenmeyi” bilmediklerini beyan etmiş olmaları, onların eğitim yaşantılarını değerlendirmelerinin bir sonucu olarak görülebilir.** Aslında “öğrenmeyi”, bildiklerini açıklayanların bildikleri öğrenme hakkında da ne bildiklerini bu anketin sayısal değerlerden çıkarmak olası görülmemektedir.

Öğrenmeyi bilmek, **dayatıcı formal eğitim** ortamında filizlenen “ezberlemek=öğrenmek” olgusuna bir tepki olarak eğitim bilimciler tarafından üretilmiş bir kavramdır. Öğrenmek, yürümek, konuşmak, yemek yemek gibi doğuştan getirilen yetilerimizden biridir. **İnsan öğrenme yetisi ile doğar.** Önemli olan bu yetinin gelişmesi için bireye zengin ortamların sunulması, farklı yaşantıların yaşatılmasıdır. **Öğrenmenin başlangıcı bir ilgi yönelmesidir.** Birey karşı karşıya kaldığı içsel veya dışsal yaşamsal olarak algıladığı bir duruma karşı zihinsel faaliyetlerini yöneltebilmesi için öncelikle algı sağlayan organlarının yeterliğine başvurmak durumundadır. **Duyu algılama organlarının çevreye yönelmesi ve anlamlı algıları yeterli süre beyne taşınması ancak yönelimin yoğunluğu ve süresinin uzunluğu açısından ilgi ve dikkat olarak tanımlanabilir.** Bu iki zihinsel dışa dönüklük öğrenmenin temel ve vazgeçilmez öncelikleridir.

Dikkat ve ilgi birbirlerinin doğurgusudur; bir paranın iki yüzü gibidir. **“Merak” yönelimi güdüler.** İnsan ne zaman ilgi ve merak boyutunda bir duruma yönelir? Bu sorunun cevabı yalın olarak yaşamsal bir durum ile karşı karşıya kaldığında diye özetlenebilir. Susuzluk, açlık, yaralanmak gibi yaşamsal durumlarda bildiklerimizin, yani öğrendiklerimizin tümü, kendiliğinden işe koşular. Bu bilgiler daha evvelki yaşantıların sağladığı sonuçlar, yani öğrendiklerimizdir. Yeni bilgiler, yani yeniden öğrenme, var olan bilgilerin yeni durumlar için işe koşulduğunda onların yetmezliklerinin algılanması veya uzantılarının yeni şekillerinin fark edilmesi sınanması ve yeniden yapılandırılıp algılanmasıdır. Eli kesilen bir çoban, bu yarasına işemeyi veya sigara külü basmayı nasıl öğrendi? Bu tür öğrenmeler için “kendi kendine öğrenmek” gibi bir parça fantezi kavramlarla yaklaşmak sonuca ulaşmayı zorlaştırır.

Öğrenmeyi biçimsel (formal) ortamda profesyonel bir mesleğin öğretmek çabası biçimine getirdiğimizde, **bireye nasıl öğreneceğini öğretmek, yani nasıl ilgi duyacağını, konuya/nesneye nasıl dikkat edeceğini, algılarını zihinsel olarak nasıl işleyeceğini, eski bildikleri ile nasıl bütünleştireceğini, sonucu nasıl yorumlayacağını öğretmek** çabası çıkar ortaya. Siz kendinizi böyle bir sürecin içinde düşünebiliyor musunuz? Öğretmek amacı ile merak edilecek bir ortam yaratabilirsiniz, dikkati çekecek bir çevre ya da durum oluşturabilirsiniz, bundan sonrası için bireye vereceğiniz bir kılavuz veya izlenice için tanımlama yapmak çok zordur. Merak etmeleri, ilgilerini çekmek için sağladığınız çevre ya da ortam hangi zeka türündeki çocuğa ne derecede hitap edecektir bunu kestirmek de zordur.

Öğrenmeyi bilmek kavramı, daha çok öğretici rolündeki grup üyeleri için öğrenmeyi öğretmek olarak tasarlanırsa daha anlamlı olacaktır. Bir birey için “nasıl öğreneceğini bilmiyor” değerlendirmesini yapmak çetin bir düşünsel süreci başlatır. “Neyi, nasıl öğreneceği?” sorusunu getirir gündeme. Öğrenmeyi bilmek, eğer oluşmuş bilginin kaynağına ulaşmanın yöntemleri ve araçları olarak algılanırsa konu daha yalınlaşmış olabilir. Ancak **oluşmuş bilgiye ulaşma istemi o bilginin yaşamsal bir durum için işe yarayacağına olan inancımız pekiştiği zaman işe yarayabilir.** Bence öğrenmeyi bilmek yerine **“düşünmeyi öğrenmek”** terimi daha etkili bir yolu ifade edecek gibi görünüyor?

Yaşamsal her durum için zihinsel güçlerini işe koşmayı alışkanlık haline getirmiş birey öğrenme sürecinde daha hızlı yol alabilecektir. İlgi, dikkat, hatırlama, yorumlama, yargılama bütün bunların tümü zihinsel faaliyetlerin ürünleri olarak görüldüğünde, öğrenmenin birden çok biyolojik, fiziksel, kimyasal işlevler sonucu bir tür protein sentezleme süreci olduğu hatırlanırsa, **beynin düşünmek gibi önemli bir işlevini en üst düzeyde değerlendirmesini beklemek** daha anlamlı olacaktır.

Beynin zihinsel faaliyetler için uygun gelişmesini sağlamak, birey açısından düşünme organını yaşamsal konularda işe koşmasını bilmek, öğrenmeyi bilmektir. **Öğrenmeyi bilmek, akli kullanmaya yatkınlığı geliştirmektir.**

Prof. Dr. Aytaç Açıkalin
suaytac@gmail.com